

LEERLIJN

Technisch lezen

Leren lezen is de belangrijkste vaardigheid die op school wordt geleerd. Vloeiend en met begrip lezen begint bij het leren van de relatie tussen klanken en letters. Correcte uitspraak van de klanken is een groot aandachtspunt bij nieuwkomers. Wanneer leerlingen de elementaire leesvaardigheden onder de knie hebben, blijkt hun leesvaardigheid en leesmotivatie vooral gebaat te zijn bij het lezen van en luisteren naar aansprekende kinderboeken. (bron: SLO)

Beginsituatie bepalen
Ga bij de leerling na ...

- Kan de leerling lezen in de thuistaal of andere taal?
- Komt de leerling uit een geletterde (thuis)omgeving?
- Is de leerling bekend met het Latijns schrift?
- Wat zijn verschillen en overeenkomsten tussen de thuistaal en Nederlands in klanken en schrift?

Hoe gebruik ik de leerlijn Technisch lezen?

Let op: toewerken naar de referentieniveaus.

DLE

De DLE-cirkels bij de doelen zijn geen harde normen, maar handvatten om bijpassende leerstof en toetsen te kiezen.

De leerling ...

 Voorwaardelijke doelen

- ... begrijpt dat er een relatie tussen geschreven en gesproken taal bestaat in de thuistaal en/of Nederlands
- ... kan laten zien dat Nederlandstalige boeken worden gelezen van voor naar achter, bladzijden van boven naar beneden en regels van links naar rechts

 Minimum doelen

- ... kan aangeboden klanken in het Nederlands herkennen en onderscheiden
- ... kan gesproken mkm-woorden met aangeboden klanken hakken (analyse) en plakken (synthese) (evt. met visuele ondersteuning)
- ... kan de aangeboden letters in het Nederlands herkennen en fonetisch benoemen
- ... kan frequente mkm-woorden vlot lezen zonder de letters afzonderlijk te verklanken
- ... kan korte zinnen met herkenbare opbouw lezen met mkm-woorden, met één zin per regel
- ... kan mkmm en mmkm woorden lezen van het type kast en stop
- ... kan mkmmm en mmmkm woorden lezen van het type helpt en strip
- ... kan woorden steeds meer automatisch herkennen
- ... kan eenvoudige verhaaltjes met frequente en/of bekende eenlettergrepige woorden lezen
- ... kan zinnen terugvinden in de tekst

DLE
3DLE
5

 Streefdoelen
alle leerlingen

- ... kan tweelettergrepige woorden lezen van het type klimrek
- ... kan woorden met aai/ooi/oei lezen zoals in haai, mooi, loei
- ... kan woorden met eer/oor/eur lezen zoals in beer, voor, deur
- ... kan woorden eindigend op -en, -er, -e lezen
- ... kan de woordstructuur van verkleinwoorden herkennen en lezen
- ... kan woorden lezen die beginnen met be-, ge-, ver-
- ... kan woorden lezen met -uw, -eeuw, -ieuw zoals in duw, leeuw, nieuw
- ... herkent hoofdletters en de betekenis ervan (begin zin, naam, etc)
- ... kan woorden lezen met -ig, -lijk, -ing

 DLE
10

 Extra
streefdoelen

 DLE
15

- ... kan woorden met drie of meer lettergrepen lezen
(let op: bij onbekende woorden kan de leerling aarzelend of spellend lezen)
- ... kan leenwoorden lezen zoals computer en bureau
- ... kan woorden eindigend op -tie lezen als vakantie of politie

 DLE
20

Voorbeeld inzetten van de thuistaal

Versiedatum: maart 2026

LEERLIJN

Technisch lezen

Leren lezen is de belangrijkste vaardigheid die op school wordt geleerd. Vloeiend en met begrip lezen begint bij het leren van de relatie tussen klanken en letters. Correcte uitspraak van de klanken is een groot aandachtspunt bij nieuwkomers. Wanneer leerlingen de elementaire leesvaardigheden onder de knie hebben, blijkt hun leesvaardigheid en leesmotivatie vooral gebaat te zijn bij het lezen van en luisteren naar aansprekende kinderboeken. (bron: SLO) ©

**Beginsituatie bepalen
Ga bij de leerling na ...**

- Kan de leerling lezen in de thuistaal of andere taal?
- Komt de leerling uit een geletterde (thuis)omgeving?
- Is de leerling bekend met het Latijns schrift?
- Wat zijn verschillen en overeenkomsten tussen de thuistaal en Nederlands in klanken en schrift? ©

Hoe gebruik ik de leerlijn Technisch lezen? ©

Let op: toewerken naar de referentieniveaus. ©

DLE

De DLE-cirkels bij de doelen zijn geen harde normen, maar handvatten om bijpassende leerstof en toetsen te kiezen. ©

De leerling ...

Voorwaardelijke doelen

- ... begrijpt dat er een relatie tussen geschreven en gesproken taal bestaat in de thuistaal en/of Nederlands
- ... kan laten zien dat Nederlandstalige boeken worden gelezen van voor naar achter, bladzijden van boven naar beneden en regels van links naar rechts

Minimum doelen

- ... kan aangeboden klanken in het Nederlands herkennen en onderscheiden ©
- ... kan gesproken mkm-woorden met aangeboden klanken hakken (analyse) en plakken (synthese) (evt. met visuele ondersteuning) ©
- ... kan de aangeboden letters in het Nederlands herkennen en lezen
- ... kan frequente mkm-woorden vlot lezen waarvan de klank-tekenkoppeling wordt beheerst
- ... kan korte zinnen met herkenbare opbouw lezen met mkm-woorden, met één zin per regel
- ... kan mkmm en mmkm woorden lezen van het type kast en stop
- ... kan mkmmm en mmmkm woorden lezen van het type helpt en strip
- ... kan woorden steeds meer automatisch herkennen
- ... kan eenvoudige verhaaltjes met frequente en/of bekende eenlettergrepen woorden lezen

DLE
3DLE
5

Streefdoelen
alle leerlingen

- ... kan zinnen terugvinden in de tekst
- ... kan tweelettergrepige woorden lezen van het type klimrek
- ... kan woorden met aai/ooi/oei lezen zoals in haai, mooi, loei
- ... kan woorden met eer/oor/eur lezen zoals in beer, voor, deur
- ... kan woorden eindigend op -en, -er, -e lezen
- ... kan de woordstructuur van verkleinwoorden herkennen en lezen
- ... kan woorden lezen die beginnen met be-, ge-, ver-
- ... kan woorden lezen met -uw, -eeuw, -ieuw zoals in duw, leeuw, nieuw
- ... herkent hoofdletters en de betekenis ervan (begin zin, naam, etc)
- ... kan woorden lezen met -ig, -lijk, -ing

↓
DLE
10

Extra
streefdoelen

- ... kan woorden met drie of meer lettergrepen lezen
(let op: bij onbekende woorden kan de leerling aarzelend of spellend lezen)
- ... kan leenwoorden lezen zoals computer en bureau
- ... kan woorden eindigend op -tie lezen als vakantie of politie
- ... kan woorden met x, y, c lezen zoals bijvoorbeeld extra, yoghurt, cactus
- ... kan woorden lezen met 's zoals 's ochtends
- ... kan woorden lezen met ch uitgesproken als /sj/ zoals in chauffeur
- ... kan woorden lezen met ge uitgesproken als /zje/ zoals in garage
- ... kan woorden lezen met é, è
- ... kan woorden met een trema lezen
- ... kan minder frequente leenwoorden lezen zoals ruïne, ideeën, gamen
- ... kan samengestelde zinnen lezen
- ... kan alle woordtypen lezen in een vlot en vloeiend tempo (AVI E6 en verder)

↓
DLE
15

↓
DLE
20

↓
DLE
25

↓
DLE
30

↓
DLE
35

↓
DLE
40

Voorbeeld inzetten van de thuistaal

Versiedatum: maart 2026

LEERLIJN

Rekenen

Met rekenen worden een aantal bewerkingen aangeduid die op getallen worden uitgevoerd. Deze bewerkingen zijn: optellen – aftrekken – vermenigvuldigen – delen en later machtsverheffen en worteltrekken. De kerndoelen van rekenen en wiskunde zijn onder te verdelen in vier domeinen: getallen, meten, verhoudingen, verbanden. (bron: SLO)

Beginsituatie bepalen
Ga bij de leerling na ...

- Heeft de leerling al kennis van rekenen (rekenbegrippen)?
- Welke doelen beheerst de leerling al door eerder onderwijs?
- Met welk rekensysteem en welke strategieën heeft de leerling leren rekenen?

Hoe gebruik ik de leerlijn Rekenen?

Let op: toewerken naar de referentieniveaus

DLE

De DLE-cirkels bij de doelen zijn geen harde normen, maar handvatten om bijpassende leerstof en toetsen te kiezen.

De leerling ...

 Voorwaardelijke doelen

- ... kan cijfers 1-10 herkennen
- ... kan cijfers 1-10 in volgorde plaatsen
- ... kan getallen schrijven 1-10
- ... kan rekentekens herkennen en begrijpen
- ... oefent met optellen tot 10
- ... oefent met aftrekken tot 10

 Minimum doelen

- ... heeft inzicht in optellen tot 10
- ... heeft inzicht in aftrekken tot 10
- ... kan splitsen tot 10
- ... hanteert rekentekens
- ... voert + en – tot 10 uit en heeft begrip van begrippen erbij en eraf
- ... kan klokkijken hele + halve uren

 Streefdoelen
alle leerlingen

- ... kan tellen met sprongen van 2, 5 en 10
- ... heeft inzicht in getallen tot 20
- ... oefent met + en - tot 20 zonder overschrijding van het tiental
- ... oefent met + en - tot 20 met overschrijding van het tiental
- ... oefent met het splitsen tot 20
- ... oefent met klokkijken hele + halve uren + kwartieren
- ... oefent met optellen met tientallen tot 100
- ... oefent met het benoemen oneven en even getallen

 DLE
10

 Extra
streefdoelen

Groep 4

- ... automatiseert + en - tot 10
- ... heeft inzicht in getalstructuur tot 100
- ... hanteert vlot de getallenrij tot 100
- ... kan getallen tot 100 aflezen en opschrijven
- ... kan optellen tot 100 zonder overschrijding tiental
- ... kan aftellen tot 100 zonder overschrijding tiental
- ... automatiseert tafels/deeltafels 1, 2, 3, 5, 10
- ... meet lijnen (cm) met liniaal
- ... herkent/benoemt munten en biljetten
- ... kan optellen tot 100 met overschrijding tiental
- ... kan aftrekken tot 100 met overschrijding tiental
- ... kan stipsommen/invulsommen maken met + en - tot 20
- ... leest eenvoudige grafieken af
- ... automatiseert tafels/deeltafels 4, 8, 6, 9 en 7
- ... kan geldrekenen tot 100 eurocent

 DLE
15

 DLE
20

Voorbeeld inzetten van de thuistaal

Versiedatum: maart 2026

LEERLIJN

Rekenen

Met rekenen worden een aantal bewerkingen aangeduid die op getallen worden uitgevoerd. Deze bewerkingen zijn: optellen – aftrekken – vermenigvuldigen – delen en later machtsverheffen en worteltrekken. De kerndoelen van rekenen en wiskunde zijn onder te verdelen in vier domeinen: getallen, meten, verhoudingen, verbanden. (bron: SLO ⓘ)

Beginsituatie bepalen Ga bij de leerling na ...

- Heeft de leerling al kennis van rekenen (rekenbegrippen)? ⓘ
- Welke doelen beheerst de leerling al door eerder onderwijs?
- Met welk rekensysteem en welke strategieën heeft de leerling leren rekenen? ⓘ ⓘ

Hoe gebruik ik de leerlijn Rekenen? ⓘ

Let op: toewerken naar de referentieniveaus ⓘ

DLE

De DLE-cirkels bij de doelen zijn geen harde normen, maar handvatten om bijpassende leerstof en toetsen te kiezen. ⓘ

De leerling ...

Begin
groep 5

- ... hanteert de getallenrij tot 1000 vlot
- ... telt met sprongen van 1, 10 en 100
- ... kan klokkijken (analoog) hele klok ⓘ ⓘ
- ... kan cijferend optellen zonder overschrijding tiental
- ... kan cijferend aftrekken zonder lenen
- ... kan mm, cm, m, km plaatsen in een context
- ... heeft ruimtelijk inzicht
- ... kan optellen en aftrekken met tientallen en honderdtallen

↓
DLE
25

Midden
groep 5

- ... kan geldrekenen tot 10 euro
- ... kent de strategie vermenigvuldigen met 10
- ... kan cijferend optellen tot 100 met overschrijding tiental
- ... kan cijferend aftrekken tot 100 met lenen
- ... meet met mm, cm, dm, m, km
- ... beheerst tafels/deeltafels 1-10
- ... oefent met redactiesommen groep 5 ⓘ
- ... beheerst redactiesommen groep 5

↓
DLE
30

Begin
groep 6

- ... heeft inzicht in getalstructuur tot 100.000
- ... kan tellen met sprongen van 10, 100, 1000 en 10.000
- ... kan eenvoudig cijferend vermenigvuldigen
- ... kan eenvoudige lijngrafieken en staafdiagrammen aflezen
- ... oefent hoofdrekenen
- ... kent begrippen hoeveelheid gram/kilogram
- ... kan een getallenrij optellen

↓
DLE
35

Midden
groep 6

- ... heeft inzicht in de begrippen uur, dag, week, maand, jaar
- ... benoemt eenvoudige breuken
- ... beheerst digitaal klokkijken
- ... rekent met metriek stelsel
- ... beheerst deeltafels 1-10 met en zonder rest
- ... kan verhoudingstabellen maken
- ... kan cijferend vermenigvuldigen
- ... benoemt en rekent de oppervlakte en omtrek uit
- ... berekent hoe lang iets duurt
- ... kan cijferend delen
- ... oefent met redactiesommen groep 6
- ... beheerst redactiesommen groep 6

○
DLE
40

Voorbeeld inzetten van de thuistaal

Versiedatum: maart 2026

LEERLIJN

Rekenen

Met rekenen worden een aantal bewerkingen aangeduid die op getallen worden uitgevoerd. Deze bewerkingen zijn: optellen – aftrekken – vermenigvuldigen – delen en later machtsverheffen en worteltrekken. De kerndoelen van rekenen en wiskunde zijn onder te verdelen in vier domeinen: getallen, meten, verhoudingen, verbanden. (bron: SLO)

Beginsituatie bepalen
Ga bij de leerling na ...

- Heeft de leerling al kennis van rekenen (rekenbegrippen)?
- Welke doelen beheerst de leerling al door eerder onderwijs?
- Met welk rekensysteem en welke strategieën heeft de leerling leren rekenen?

Hoe gebruik ik de leerlijn Rekenen?

Let op: toewerken naar de referentieniveaus

DLE

De DLE-cirkels bij de doelen zijn geen harde normen, maar handvatten om bijpassende leerstof en toetsen te kiezen.

De leerling ...

 Begin
groep 7

- ... heeft inzicht in getalstructuur tot 1.000.000
- ... kan cijferend optellen van kommagetallen met en zonder overschrijding tiental
- ... kan cijferend aftrekken van kommagetallen met en zonder lenen
- ... heeft kennis van inhoudsmaten
- ... kan optellen en aftrekken van gelijknamige breuken + vereenvoudigen
- ... kan een breuk vermenigvuldigen met een heel getal
- ... rekent met het metriek stelsel (lengtematen, oppervlaktematen, inhoudsmaten en gewichten)
- ... legt de relatie procenten/breuken
- ... berekent oppervlakte en omtrek

 DLE
45

 Midden
groep 7

- ... kan een serie kommagetallen in volgorde zetten
- ... kan een staartdeling met rest/kommagetal vlot berekenen
- ... hoofdrekent $\times 10/ \times 100/ \times 1000$ en $:10/:100/:1000$
- ... kan breuken gelijknamig maken
- ... kan ongelijknamige breuken optellen/aftrekken en vereenvoudigen
- ... kan breuken vermenigvuldigen
- ... kent eenvoudige procentsommen

- ... kan een bedrag afronden op 10den en 100sten
- ... kan een gemiddelde berekenen
- ... kan een rekenmachine bedienen
- ... oefent met redactiesommen groep 7
- ... beheerst redactiesommen groep 7

↓
DLE
50

i
Begin
groep 8

- ... kan rekenen met verhoudingstabellen
- ... kan ruimtelijk redeneren
- ... kan schaal berekenen
- ... kan een vergelijking maken met breuken en kommagetallen
- ... kan cijferend delen tot 3 cijfers achter de komma
- ... kan begrippen uur, etmaal, dag, week, maand, jaar, eeuw omzetten
- ... rekt met procenten

↓
DLE
55

i
Midden
groep 8

- ... rekt met gelijknamige/ongelijknamige breuken
- ... zet een breuk om in kommagetal/procenten
- ... rekt met procenten
- ... leest diagrammen en grafieken af
- ... beheerst het gehele metriek stelsel
- ... kan hoeken opmeten
- ... oefent met redactiesommen groep 8
- ... beheerst redactiesommen groep 8
- ... kan kwadrateren, machtsverheffen en worteltrekken

○
DLE
60

Voorbeeld inzetten van de thuistaal

Versiedatum: maart 2026

LEERLIJN

Mondelinge taalvaardigheid

Mondelinge taal, ook wel mondelinge taalvaardigheid, is te verdelen in luisteren, spreken, en gesprekken voeren (Bron: SLO .

Woordenschat is onlosmakelijk verbonden aan elk domein. Hier wordt woordenschatontwikkeling onder mondelinge taal toegelicht. De woordenschat is de voorraad woorden die je kent (de kennis): begrijpt of gebruikt. Deze kennis is opgeslagen in het brein.

Zonder kennis van woorden is het niet mogelijk te luisteren, te spreken of gesprekken te voeren. Echter speelt woordenschat ook een grote rol bij schriftelijke taal (lezen en schrijven). Zonder woordkennis is het bijvoorbeeld onmogelijk om een logisch verhaal te schrijven. Woordenschatontwikkeling is uitbreiding van kennis en is geïntegreerd in alle vakken en alle (speel)leermomenten.

Hoe gebruik ik de leerlijn Mondelinge taalvaardigheid?

Let op: toewerken naar de referentieniveaus.

Beginsituatie bepalen
Ga bij de leerling na ...

- Is de leerling bekend met luistersituaties in de moedertaal?
- Maakt de leerling verbaal of non-verbaal contact met andere leerlingen?
- Is de leerling gewend om met een leerkracht of volwassene te spreken?

De leerling ...

Voorwaardelijke doelen

- ... kan aandacht richten bij het luisteren naar (visueel ondersteunde) concrete woorden en korte zinnen in het hier en nu
- ... luistert precies met visuele ondersteuning om woorden en korte zinnen te onderscheiden, te begrijpen en te leren
- ... kan de rol van luisteraar communicatief vervullen in situaties waarin hij zich veilig voelt (onder andere door het herkennen van situaties, woorden, in een kleine groep)
- ... kan de rol van spreker communicatief vervullen non-verbaal en/of verbaal in situaties waarin hij zich veilig voelt

Minimum doelen

- ... reageert als luisteraar op gepaste manier (verbaal of non-verbaal) op de inhoud
- ... toont interesse in de ander, gaat interactie aan
- ... valt een ander niet ongepast in de rede (verbaal of non-verbaal) en begrijpt regels van beurt nemen
- ... herkent in verhaal de persoon, gebeurtenis of plaats op een afbeelding en legt een relatie tussen woord en afbeelding binnen een concrete context met aanwijzingen

- ... kan als luisteraar de gesprekslijn vasthouden binnen een concrete context met aanwijzingen
- ... doet verbaal/non-verbaal actief mee aan gesprekken in kleine en of grote groepen (en neemt initiatief in situaties waarin hij zich veilig voelt). Aandachtspunt is eventuele spreekangst
- ... kan een (persoonlijk) verhaal passend bij taalleerfase, in kernwoorden en toenemend in complexiteit, navertellen met gebruik van lichaamstaal
- ... kan in kernwoorden communicatief vertellen (dat wil onder andere zeggen: gaat eenvoudige (non-verbale) interactie aan, maakt contact, doet poging tot uitingen) over wat hij gezien of gedaan heeft eventueel met visuele ondersteuning
- ... hanteert een opbouw voor zijn verhaal die door de luisteraar te volgen is

 Streefdoelen
alle leerlingen

- ... luistert naar teksten met begrip waarvan kernwoorden bekend zijn: teksten gaan over alledaagse concrete herkenbare onderwerpen aansluitend bij de belevingswereld (eventueel met visuele ondersteuning)
- ... luistert precies om korte, concrete instructie te begrijpen eventueel met visuele ondersteuning
- ... herkent persoon, plaats of gebeurtenis in een verhaal en legt een relatie met eigen kennis en belevingswereld
- ... kan begrip van teksten kenbaar maken (oplopend in begrip van kernthema, tijdsvolgorde, verwijz- en oorzaakrelaties) met gebruik van visueel materiaal
- ... doet met ondersteuning een voorspelling op basis van de introductie en stelt deze al luisterend bij
- ... verwoordt zijn eigen gedachten en denkvragen in woorden passend bij de taalleerfase en het taalniveau
- ... houdt rekening met luisteraars door bijvoorbeeld naar luisteraar te kijken om te controleren of boodschap duidelijk is
- ... gaat verbaal en/of non-verbaal in op reacties van luisteraars
- ... kan iemand anders in een gesprek helpen en iets uitleggen (verbaal of non-verbaal)

 Extra
streefdoelen

- ... beheerst bovenstaande vaardigheden, waarbij hogere doelen kunnen worden gesteld zoals bijvoorbeeld langere periode luisteren, spreken over onderwerpen die verder aflaggen van de belevingswereld of interesses van het kind of over gebeurtenissen die niet alleen plaatsvinden in het heden

Voorbeeld inzetten van de thuistaal

Versiedatum: maart 2026

LEERLIJN

Mondelinge taalvaardigheid

Mondelinge taal, ook wel mondelinge taalvaardigheid, is te verdelen in luisteren, spreken, en gesprekken voeren (Bron: SLO)

Woordenschat is onlosmakelijk verbonden aan elk domein. Hier wordt woordenschatontwikkeling onder mondelinge taal toegelicht. De woordenschat is de voorraad woorden die je kent (de kennis): begrijpt of gebruikt. Deze kennis is opgeslagen in het brein.

Zonder kennis van woorden is het niet mogelijk te luisteren, te spreken of gesprekken te voeren. Echter speelt woordenschat ook een grote rol bij schriftelijke taal (lezen en schrijven). Zonder woordkennis is het bijvoorbeeld onmogelijk om een logisch verhaal te schrijven. Woordenschatontwikkeling is uitbreiding van kennis en is geïntegreerd in alle vakken en alle (speel)leermomenten.

**Beginsituatie bepalen
Ga bij de leerling na ...**

- Is de leerling bekend met luistersituaties in de moedertaal (zoals voorlezen, instructie)?
- Maakt de leerling verbaal of non-verbaal contact met andere leerlingen?
- Is de leerling gewend om met een leerkracht of volwassene te spreken?

Hoe gebruik ik de leerlijn Mondelinge taalvaardigheid?

Let op: toewerken naar de referentieniveaus.

De leerling ...

 Voorwaardelijke doelen

- ... kan zijn aandacht richten bij het luisteren naar (visueel ondersteunde) concrete woorden en korte zinnen in het hier en nu
- ... luistert precies met visuele ondersteuning om woorden en korte zinnen te onderscheiden, te begrijpen en te leren
- ... kan de rol van luisteraar communicatief vervullen in situaties waarin hij zich veilig voelt (onder andere door het herkennen van situaties, woorden, in een kleine groep)
- ... kan de rol van spreker communicatief vervullen non-verbaal en/of verbaal in situaties waarin hij zich veilig voelt

 Minimum doelen

- ... reageert als luisteraar op gepaste manier (verbaal of non-verbaal) op de inhoud
- ... toont interesse in de ander, gaat interactie aan
- ... valt een ander niet ongepast in de rede (verbaal of non-verbaal) begrijpt regels van beurt nemen
- ... herkent in verhaal persoon, gebeurtenis of plaats op een afbeelding en legt een relatie tussen woord en afbeelding binnen concrete context met aanwijzingen

- ... kan als luisteraar de gesprekslijn vasthouden binnen concrete context met aanwijzingen
- ... doet verbaal/non-verbaal actief mee aan gesprekken in kleine en of grote groepen (en neemt initiatief in situaties waarin hij zich veilig voelt) . Aandachtspunt is eventuele spreekangst
- ... kan een (persoonlijk) verhaal passend bij taalleerfase, in kernwoorden en toenemend in complexiteit, navertellen met en gebruik van lichaamstaal
- ... kan in kernwoorden vertellen communicatief (dat wil onder andere zeggen: gaat eenvoudige (non-verbale) interactie aan, maakt contact, doet poging tot uitingen) over wat hij gezien of gedaan heeft eventueel met ondersteuning van visuele ondersteuning
- ... hanteert een opbouw voor zijn verhaal die door luisteraar te volgen is

 Streefdoelen
alle leerlingen

- ... luistert naar teksten waarvan kernwoorden bekend zijn; teksten gaan over alledaagse concrete herkenbare onderwerpen aansluitend bij de belevingswereld (eventueel met visuele ondersteuning)
- ... luistert precies om korte, concrete instructie te begrijpen eventueel met visuele ondersteuning
- ... herkent persoon, plaats of gebeurtenis in een verhaal en legt een relatie met eigen kennis en belevingswereld
- ... kan begrip van teksten kenbaar maken (oplopend in begrip van kernthema, tijdsvolgorde, verwijfs- en oorzaakrelaties) met gebruik van visueel materiaal
- ... doet met ondersteuning een voorspelling op basis van de introductie (van een probleem of een verhaal) en stelt deze al luisterend bij
- ... verwoordt zijn eigen gedachten en denkvragen in woorden passend bij de taalleerfase en het taalniveau
- ... houdt rekening met de luisteraars door bijvoorbeeld naar luisteraar te kijken om te controleren of boodschap duidelijk is
- ... gaat in op reacties verbaal en/of non-verbaal van luisteraars
- ... kan iemand anders in een gesprek helpen en iets uitleggen (verbaal of non-verbaal)
- ... hanteert een opbouw voor een meer formele presentatie waarin hoofdboodschap duidelijk is
- ... gaat in spreek- en gesprekstaking interactie met anderen aan
- ... gaat in op de uiting van de ander (geeft feedback)
- ... respecteert de inbreng van anderen

 Extra
streefdoelen

- ... kan een gesprek in hier en nu of met concrete opdracht of structuur leiden
- ... houdt rekening met een goede beurtwisseling
- ... voert op een adequate wijze gesprekken en interactie met onbekenden, zowel verbaal als non-verbaal in taal waarover hij beschikt
- ... kan aandacht richten langere tijd (max 10 minuten) bij luisteren naar teksten en instructie (passend bij luisterniveau)
- ... vat een verhaal of presentatie samen door na te spelen en/of in eigen woorden te vertellen
- ... vormt een eigen mening over de inhoud
- ... stemt de manier van luisteren op het doel af (doel is duidelijk gemaakt)
- ... kan bij een korte spreektaak gebruik maken van geheugensteuntjes (bijvoorbeeld: visueel, woorden op spiekbrieff)
- ... bereidt zelfstandig (aan hand van checklist of doelen) een verhaal of een presentatie voor
- ... past een verhaal of presentatie inhoudelijk aan op de doelgroep (past bij opdracht, leeftijd, verbaal en non-verbaal)
- ... vertelt en presenteert expressief op een persoonlijke manier
- ... improviseert tijdens zijn verhaal of presentatie
- ... nodigt toehoorders uit tot het stellen van vragen

LEERLIJN

Woordenschat

Woordenschat is onlosmakelijk verbonden aan elk domein. De woordenschat is de voorraad woorden die je kent (de kennis): begrijpt of gebruikt. Deze kennis is opgeslagen in het brein. ⓘ

Zonder kennis van woorden is het niet mogelijk te luisteren, te spreken of gesprekken te voeren. Echter speelt woordenschat ook een grote rol bij schriftelijke taal (lezen en schrijven). Zonder woordkennis is het bijvoorbeeld onmogelijk om een logisch verhaal te schrijven. Woordenschatontwikkeling is uitbreiding van kennis en is geïntegreerd in alle vakken en alle (speel)leermomenten.

Beginsituatie bepalen
Ga bij de leerling na ...

- Beschikt de leerling over een ruime woordenschat in de thuistaal?
- Onderscheidt de leerling woorden in gesproken Nederlandse taal?
- Kan de leerling woorden labelen?
- Kan de leerling woorden en/of concepten categoriseren? ⓘ

Hoe gebruik ik de leerlijn Woordenschat? ⓘ

Let op: toewerken naar de referentieniveaus. ⓘ

De leerling ...

ⓘ
Voorwaardelijke
doelen

- ... leert het Nederlandse 'label' bij een concept dat bekend is in de thuistaal ⓘ
- ... maakt gebruik van overeenkomsten tussen het Nederlands en de thuistaal
- ... begrijpt een aantal dagelijkse, hoogfrequente woorden receptief om deel te nemen aan de schooldag ⓘ
- ... kan zich verbaal met (inhouds)woorden uitdrukken in concrete dagelijkse (school)situaties ⓘ
- ... begrijpt de expliciet, herhaald aangeboden woorden receptief ⓘ
- ... kan de expliciet aangeboden woorden actief benoemen wanneer daar naar wordt gevraagd ⓘ ⓘ
- ... kan de expliciet aangeboden woorden in een betekenisvolle context in het hier en nu toepassen ⓘ ⓘ
- ... kan de expliciet aangeboden woorden op eigen initiatief in concrete situatie functioneel toepassen ⓘ

ⓘ
Minimum
doelen

- ... breidt passieve en actieve basiswoordenschat uit in interactie in (dagelijkse) gespreks-, luister- en/of (voorlees)leessituaties (incidentele woordenschatuitbreiding) ⓘ ⓘ
- ... breidt passieve en actieve basiswoordenschat uit met expliciete en systematische instructie (intentionele woordenschatuitbreiding) ⓘ
- ... is erop gericht om de woordenschat productief in een veilige omgeving te gebruiken ⓘ
- ... weet dat woorden verschillende betekenisaspecten hebben ⓘ
- ... kan vragen naar de betekenis van een woord ⓘ
- ... kent het belang van het leren woorden ⓘ
- ... kan de betekenis van een woord afleiden uit een rijke (talige) context (met visuele ondersteuning) ⓘ

... begrijpt expliciet aangeboden schooltaalwoorden die nodig zijn om de les te volgen (zoals meer/minder, eerst/daarna) zet daarbij kennis uit thuistaal in

 Streefdoelen
alle leerlingen

... kan door gericht aanbod woordkennis verbreden en verdiepen

... hanteert gerichte strategieën voor het afleiden van woordbetekenissen uit de context

... hanteert strategieën om woorden te onthouden

... kan met hulp(middelen)/strategieën woordbetekenissen achterhalen (vertaling in thuistaal, overleg, (digitaal) woordenboek)

... begrijpt woorden in verschillende contexten en situaties (generalisatie)

 Extra
streefdoelen

... kan zelfstandig woordenschat verbreden en verdiepen aan de hand van gesproken en geschreven teksten

... gebruikt woorden in verschillende contexten en situaties (generalisatie)

... kent betekenisrelaties tussen woorden (bijvoorbeeld synoniemen, onder- en nevenschikking)

... begrijpt eenvoudig figuurlijk taalgebruik

... past eenvoudig figuurlijk taalgebruik toe

Voorbeeld inzetten van de thuistaal

Versiedatum: maart 2026

LEERLIJN

Begrijpend lezen

Lezen is het begrijpen, gebruiken en evalueren van en het reflecteren op teksten. Het is een vaardigheid en middel om iets anders te bereiken, zoals kennis opdoen, leesplezier ervaren, persoonlijke groei en participeren in de samenleving. Je leest dus altijd met een specifiek doel en dat doel bepaalt mede je manier van lezen: van even snel iets opzoeken tot je verdiepen of onderdompelen in een tekst. (Bron: LezeninhetPO ⓘ)

Beginsituatie bepalen
Ga bij de leerling na ...

- Kan de leerling verhalen en non-fictieteksten lezen in de thuistaal?
- Beschikt de leerling over een basiswoordenschat op het niveau van de te lezen tekst?
- Kan de leerling woorden herkennen na ontsleutelen?

Hoe gebruik ik de leerlijn Begrijpend lezen? ⓘ

Let op: toewerken naar de referentieniveaus. ⓘ

Tip ⓘ

De leerling ...

Voorwaardelijke doelen ⓘ

- ... weet dat de plaatjes in een prentenboek een verhaal kunnen vertellen
- ... begrijpt vanuit ervaring met de thuistaal dat er een relatie tussen gesproken en geschreven taal is
- ... maakt kennis met het doel van lezen: waarom moet je begrijpen wat je leest? ⓘ
- ... weet dat een stukje tekst of verhaal een boodschap kan bevatten ⓘ
- ... kan een kort verhaal op een chronologische volgorde in plaatjes leggen, naspelen, navertellen eventueel met hulp in thuistaal of meertalige boeken ⓘ

Minimum doelen ⓘ

- ... kan de aandacht richten op een stuk tekst of verhaal aansluitend bij de belevingswereld
- ... wil teksten of verhalen begrijpen
- ... legt relatie met achtergrondkennis in thuistaal bij het lezen van een tekst ⓘ ⓘ
- ... activeert voorafgaand aan het lezen zijn achtergrondkennis aan de hand van een titel, afbeelding of filmpje met hulp van leerkracht of zelfstandig ⓘ
- ... kan een tekst of verhaal op basis van een opdracht of interesse kiezen aan de hand van een titel of afbeeldingen
- ... onderscheidt verschillende tekstsoorten in de Nederlandse context bestaan: stripboeken, fictief, verhalend, informatief ⓘ
- ... weet dat woorden, zinsdelen en zinnen met elkaar samenhangen

i
Streefdoelen
alle leerlingen

- ... ervaart het belang van lezen (lezen leert me iets, is leuk, et cetera) in het Nederlands en thuistaal
- ... maakt kennis met verschillende tekststructuren: opsomming, oorzaak-gevolg, beschrijving, chronologie, probleemoplossing met visuele ondersteuning (zoals graphic organizers)
- ... weet dat woorden naar elkaar kunnen verwijzen zoals hij, zij, die, dat, daar et cetera **i**
- ... maakt kennis met mondeling beantwoorden in eenvoudige bewoordingen of met visuele ondersteuning (plaatjes, voorwerpen) van gesloten vragen over een tekst of verhaal
- ... monitort of hij begrijpt wat hij leest in het Nederlands en past herstelstrategieën toe
- ... durft hulp te vragen als er geen begrip is

i
Extra
streefdoelen

- ... kan het verschil tussen verschillende tekstsoorten toepassen en in eenvoudige bewoordingen uitleggen
- ... kan verschillende tekstsoorten als bron gebruiken
- ... legt de juiste relatie tussen woorden, zinnen en tekstdelen
- ... maakt kennis met het schriftelijk beantwoorden van vragen door verschillende leesstrategieën toe te passen: voorspellen, teruglezen, visualiseren, herlezen toe te passen
- ... bepaalt het leesdoel: waarom moet je weten wat je leest
- ... maakt kennis met verschillende vraagsoorten bij een tekst
- ... kan bij de tekst gesloten vragen schriftelijk beantwoorden

Voorbeeld inzetten van de thuistaal **i**

Versiedatum: maart 2026

LEERLIJN

Schrijven

Een instructie schrijven voor het bakken van een muffin, een reflectief verslag schrijven over een museumbezoek of een recensie over een boek. Leerlingen leren in effectief schrijfonderwijs diverse tekstsoorten voorbereiden, schrijven, bespreken, herschrijven en publiceren.

Schriftelijke taalvaardigheid is belangrijk om te kunnen functioneren op school en in de samenleving. Het schoolsucces van leerlingen wordt in belangrijke mate bepaald door hun taalvaardigheden, waaronder schrijfvaardigheid.'

(Bron: SLO)

Beginsituatie bepalen
Ga bij de leerling na ...

- Is de leerling bekend met een schrift?
- Kan de leerling een kort bericht of een tekst schrijven in de thuistaal of een andere taal?
- Wat zijn verschillen en overeenkomsten tussen de schrijfcultuur in de thuistaal en de Nederlandse taal?

Hoe gebruik ik de leerlijn Schrijven?

Let op: toewerken naar de referentieniveaus

Lees onze visie

De leerling ...

 Voorwaardelijke doelen

- ... ervaart dat geschreven taal communicatieve doelen heeft
- ... oefent met schrijven
- ... schrijft via tekenen, letterachtige vormen

 Minimum doelen

- ... durft te schrijven in de thuistaal
- ... schrijft, stempelt en/of typt in zijn thuistaal en/of Nederlandse taal

 Streefdoelen alle leerlingen

- ... schrijft woorden horende bij een afbeelding
- ... schrijft teksten in de thuistaal
- ... durft te schrijven in de Nederlandse taal
- ... schrijft een zin
- ... doet een schriftelijke uiting

- ... maakt kennis met het creatief schrijven (gedicht, dagboek)
- ... maakt kennis met het schrijven om te communiceren (briefje, appje, mail, kaart)
- ... schrijft om te onthouden
- ... schrijft over een belevenis/fantasie

 Extra
streefdoelen

- ... schrijft een briefje naar klasgenoot, ouder of leraar
- ... schrijft een stukje tekst
- ... schrijft een verslag van een gebeurtenis in de nabije omgeving
- ... kan een kort, eenvoudig briefje schrijven

Voorbeeld inzetten van de thuistaal

Versiedatum: maart 2026

LEERLIJN

Schrijven

Een instructie schrijven voor het bakken van een muffin, een reflectief verslag schrijven over een museumbezoek of een recensie over een boek. Leerlingen leren in effectief schrijfonderwijs diverse tekstsoorten voorbereiden, schrijven, bespreken, herschrijven en publiceren.

Schriftelijke taalvaardigheid is belangrijk om te kunnen functioneren op school en in de samenleving. Het schoolsucces van leerlingen wordt in belangrijke mate bepaald door hun taalvaardigheden, waaronder schrijfvaardigheid.' (Bron: SLO)

Beginsituatie bepalen
Ga bij de leerling na ...

- Is de leerling bekend met een schrift?
- Kan de leerling een kort bericht of een tekst schrijven in de thuistaal of een andere taal?
- Wat zijn verschillen en overeenkomsten tussen de schrijfcultuur in de thuistaal en de Nederlandse taal?

Hoe gebruik ik de leerlijn Schrijven?

Let op: toewerken naar de referentieniveaus

Lees onze visie

De leerling ...

Voorwaardelijke doelen

- ... ervaart dat geschreven taal communicatieve doelen heeft
- ... oefent met schrijven
- ... schrijft via tekenen, letterachtige vormen

Minimum doelen

- ... durft te schrijven in de thuistaal
- ... schrijft, stempelt en/of typt in zijn thuistaal en/of Nederlandse taal

Streefdoelen alle leerlingen

- ... schrijft woorden horende bij een afbeelding
- ... schrijft teksten in de thuistaal
- ... durft te schrijven in de Nederlandse taal
- ... schrijft een zin
- ... doet een schriftelijke uiting
- ... maakt kennis met het creatief schrijven (gedicht, dagboek)

- ... maakt kennis met het schrijven om te communiceren (briefje, appje, mail, kaart)
- ... schrijft om te onthouden
- ... schrijft over een belevenis/fantasie
- ... schrijft een briefje naar klasgenoot, ouder of leraar
- ... probeert een stukje tekst te schrijven
- ... kan het huiswerk voor de volgende les van het (digi)bord overschrijven (groep 8)

 Extra
streefdoelen

- ... schrijft een stukje tekst
- ... schrijft een verslag van een gebeurtenis in de nabije omgeving
- ... kan een kort, eenvoudig briefje schrijven
- ... kan een kort eenvoudig appje of e-mail typen
- ... kan zijn naam, adres, geboortedatum en nationaliteit schrijven
- ... kan eenvoudige zinnen opschrijven over zichzelf en over andere mensen
- ... kan korte antwoorden op eenvoudige vragen over zichzelf opschrijven
- ... kan een korte notitie schrijven
- ... kan datum, plaats en tijd van een proefwerk in zijn schoolagenda opschrijven (groep 8)

Voorbeeld inzetten van de thuistaal

Versiedatum: maart 2026

ONTWIKKELINGSGBIED

Sociaal Emotionele Ontwikkeling

Het ontwikkelingsproces waarmee kinderen fundamentele levensvaardigheden verwerven. Het gaat daarbij om het herkennen van emoties en gevoelens bij zichzelf en bij de anderen, het omgaan met emoties (zelfmanagement), het besef van de ander, het omgaan met de ander (relaties kunnen hanteren) en het maken van eigen en gezamenlijke keuzes.

Beginsituatie bepalen
Ga bij de leerling na ...

- Kan de leerling gevoelens en emoties onder woorden brengen in de thuistaal?
- Hoe ziet de ouder het kind?
- Welke competenties zijn in de eerste weken waarneembaar?
- Is er sprake van trauma?
- Is het kind in contact geweest met leeftijdsgenoten?
- Is de SEO leeftijdsadequaaat? Zo niet kijk dan naar de vaardigheden van een jonger kind.

Waarom ontwikkelingsgebieden? Lees onze visie**Nieuwkomers specifiek**

- * De leerling kent de Nederlandse taal nog niet om gevoelens en emoties onder woorden te brengen.
- * De leerling kan een stille (gewennings-)periode doormaken.
- * De leerling kent soms nog niet de gedragsverwachtingen die horen bij de Nederlandse schoolsituatie.
- * De leerling kan nog niet bekend zijn met de omgangsvormen en kan cultuur afhankelijk zijn.

Rol leerkracht

- * Zorg voor een veilig klimaat.
- * Geef ruimte aan de thuistaal.
- * Bied visuele ondersteuning gevoelens en emoties.
- * Bied visuele ondersteuning gedragsverwachtingen.
- * Zorg voor oefenen met sociale vaardigheden.
- * Geef ondertiteling door te zeggen wat je doet, door te zeggen wat je ziet, door het handelen te modelen.
- * Stimuleert samenspel en modelt dit.

Taalrijke speelomgeving

De leeromgeving wordt zo gevormd dat er gelegenheid en ruimte is om sociale vaardigheden te oefenen. Bijvoorbeeld door spel, situaties naspelen etc.

Naar begrippen/doelen/competenties
Voorbeeld inzetten van de thuistaal

Versiedatum: maart 2026

LEERLIJN

Spelling

"Je kunt taal op verschillende niveaus beschouwen. Die niveaus samen vormen ons taalsysteem. Zo kunnen we nadruk leggen op de klank de betekenis, de woordvorming, het zinsverband, het gebruik en de spelling. Bij taalbeschouwing bestuderen we dit taalsysteem. Kennis van ons taalsysteem is nodig om taalvaardig te worden.

Een onderdeel van taalbeschouwing is taalverzorging. Hierbij gaat het om kennis over spellingsregels, interpunctie en het gebruik van hoofdletters." (bron: SLO ⓘ)

**Beginsituatie bepalen
Ga bij de leerling na ...**

- Kan de leerling lezen en spellen in de thuistaal of andere taal?
- Is de leerling bekend met een alfabetisch schrift en/of Latijns schrift?
- Wat zijn verschillen en overeenkomsten tussen de thuistaal en Nederlands in klanken en schrift? ⓘ

Hoe gebruik ik de leerlijn Spelling? ⓘ

Let op: toewerken naar de referentieniveaus ⓘ

DLE

De DLE-cirkels bij de doelen zijn geen harde normen, maar handvatten om bijpassende leerstof en toetsen te kiezen. ⓘ

De leerling ...

Voorwaardelijke doelen ⓘ

- ... begrijpt dat er een relatie bestaat tussen grafemen en klanken in de thuistaal en/of het Nederlands
- ... kan een pen hanteren
- ... kan letters schrijven in blokletters en/of verbonden schrift

Minimum doelen ⓘ

- ... kan aangeboden klanken van het Nederlands herkennen en onderscheiden ⓘ ⓘ ⓘ
- ... kan klanken in korte gesproken woorden in de juiste volgorde analyseren zoals t/a/s, b/oo/m, eventueel met ondersteuning (klappen, blokjes)
- ... kan letters koppelen aan aangeboden klanken van het Nederlands

 Streefdoelen
alle leerlingen

- ... kan frequente woorden van het type MKM met korte klank spellen zoals in pen en kin
- ... kan frequente woorden van het type MKM met lange klank spellen zoals in boom en aap
- ... kan frequente woorden van het type MKM met tweeklank spellen zoals in huis en boek
- ... kan frequente woorden met medeklinkerclusters van het type MKMM en MMKM spellen zoals in kast en stop

↓
DLE
5

 Extra
streefdoelen

- ... kan frequente woorden met medeklinkerclusters van het type MMKMM spellen zoals in krant en staart, eventueel met ondersteuning (geldt ook voor volgende doelen)
- ... kan frequente woorden met medeklinkerclusters van het type MMMKM en MKMMM medeklinkers spellen zoals in strik en dorst
- ... kan woorden met sch(r)- spellen zoals in school en schrift
- ... kan woorden met -ng en -nk spellen zoals in ring en bank
- ... kan samenstellingen spellen zoals in klimrek en balpen
- ... kan frequente woorden met -eer, -oor en -eur spellen, eventueel met hulp contrasterende woorden om verschillen in klanken te benadrukken zoals deur - dun en keer - kin (geldt ook voor volgende doel)
- ... kan frequente woorden met -aai, -ooi en -oei spellen
- ... kan frequente woorden met ei/ij spellen
- ... kan woorden met -d of -t aan het eind spellen, eventueel met geheugensteun
- ... kan gesproken verkleinwoorden spellen die eindigen op -je, -tje en -pje
- ... kan woorden met -ch en -cht spellen
- ... kan woorden met -uw, -eeuw, -ieuw spellen
- ... kan woorden spellen die beginnen met een onbeklemtoonde lettergreep zoals begin en geluk
- ... kan woorden met open lettergrepen spellen zoals a-pen
- ... kan woorden met gesloten lettergrepen spellen zoals pen-nen
- ... kan samenstellingen met -eer/ -oor/ eur/ -aai/ -ooi/ -oei/ -uw/ -eeuw/ -ieuw/ spellen zoals onweer, voordeur en rotzooi

↓
DLE
10

↓
DLE
15

↓
DLE
20

Voorbeeld inzetten van de thuistaal

Versiedatum: maart 2026

LEERLIJN

Spelling

"Je kunt taal op verschillende niveaus beschouwen. Die niveaus samen vormen ons taalsysteem. Zo kunnen we nadruk leggen op de klank de betekenis, de woordvorming, het zinsverband, het gebruik en de spelling. Bij taalbeschouwing bestuderen we dit taalsysteem. Kennis van ons taalsysteem is nodig om taalvaardig te worden.

Een onderdeel van taalbeschouwing is taalverzorging. Hierbij gaat het om kennis over spellingsregels, interpunctie en het gebruik van hoofdletters." (bron: SLO ⓘ)

**Beginsituatie bepalen
Ga bij de leerling na ...**

- Kan de leerling lezen en spellen in de thuistaal of andere taal?
- Is de leerling bekend met een alfabetisch schrift en/of Latijns schrift?
- Wat zijn verschillen en overeenkomsten tussen de thuistaal en Nederlands in klanken en schrift? ⓘ

Hoe gebruik ik de leerlijn Spelling? ⓘ

Let op: toewerken naar de referentieniveaus ⓘ

DLE

De DLE-cirkels bij de doelen zijn geen harde normen, maar handvatten om bijpassende leerstof en toetsen te kiezen. ⓘ

De leerling ...

Voorwaardelijke doelen ⓘ

- ... begrijpt dat er een relatie bestaat tussen grafemen en klanken in de thuistaal en/of het Nederlands
- ... kan een pen hanteren
- ... kan letters schrijven in blokletters en/of verbonden schrift

Minimum doelen ⓘ

- ... kan aangeboden klanken van het Nederlands herkennen en onderscheiden ⓘ ⓘ ⓘ
- ... kan klanken in korte gesproken woorden in de juiste volgorde analyseren zoals t/a/s, b/oo/m, eventueel met ondersteuning (klappen, blokjes)
- ... kan letters koppelen aan aangeboden klanken van het Nederlands
- ... kan frequente woorden het type MKM met korte klank spellen zoals in pen en kin
- ... kan frequente woorden het type MKM met lange klank spellen zoals in boom en aap

Streefdoelen
alle leerlingen

↓
DLE
5

- ... kan frequente woorden van het type MKM met tweeklank spellen zoals in huis en boek
- ... kan frequente woorden met medeklinkerclusters van het type MKMM en MMKM spellen zoals in kast en stop
- ... kan frequente woorden met medeklinkerclusters van het type MMMKM en MKMMM medeklinkers spellen zoals in strik en dorst

↓
DLE
10

- ... kan samenstellingen spellen zoals in klimrek en balpen
- ... kan woorden met sch(r)- spellen zoals in school en schrift
- ... kan woorden met -ng en -nk spellen zoals in ring en bank

Extra
streefdoelen

↓
DLE
15

- ... kan frequente woorden met -eer, -oor en -eur spellen, eventueel met hulp contrasterende woorden om verschillen in klanken te benadrukken zoals deur – dun en keer – kin (geldt ook voor volgende doel)
- ... kan frequente woorden met -aai, -ooi en -oei spellen
- ... kan frequente woorden met ei/ij spellen
- ... kan woorden met -d of -t aan het eind spellen, eventueel met geheugensteun
- ... kan gesproken verkleinwoorden spellen die eindigen op -je, -tje en -pje
- ... kan woorden met -ch en -cht spellen
- ... kan woorden met -uw, -eeuw, -ieuw spellen

↓
DLE
20

- ... kan woorden spellen die beginnen met een onbeklemtoonde lettergreep zoals begin en geluk
- ... kan woorden met open lettergrepen spellen zoals a-pen
- ... kan woorden met gesloten lettergrepen spellen zoals pen-nen
- ... kan samenstellingen met -eer/ -oor/ eur/ -aai/ -ooi/ -oei/ -uw/ -eeuw/ -ieuw/ spellen zoals onweer, voordeur en rotzooi
- ... kan woorden spellen met -au /-ou-

↓
DLE
25

- ... kan woorden spellen met betekenisvolle klankgroepen zoals bijv. voet-bal
- ... kan woorden spellen met niet betekenisvolle klankgroepen zoals bijv. por-tier
- ... kan woorden bestaande uit 2 klankgroepen spellen met een kop- of staartstuk be- /ge- / ver / -e- / -ig / -lijk enz.
- ... kan woorden waarbij je -ie- hoort, spellen met -i-, zoals bijv. gitaar
- ... kan woorden spellen die beginnen met 's, zoals bijv. 's morgens
- ... kan woorden waarbij je -s- hoort, spellen met een -c-, zoals bijv. cent
- ... kan meervoudsvormen spellen met 's, zoals bijv. auto's

↓
DLE
30

- ... kan woorden waarbij je -tsie hoort, spellen met -tie, zoals bijv. politie
- ... kan woorden waarbij je -k- hoort, spellen met -c-, zoals bijv. cactus
- ... kan woorden waarbij je -ies hoort aan het eind van het woord, spellen met -isch, zoals bijv. logisch
- ... kan woorden waarbij je -ks- hoort, spellen met -x-, zoals bijv. taxi
- ... kan woorden waarbij je -sj- hoort aan het begin van het woord, spellen met ch-, zoals bijv. chef
- ... kan woorden spellen met -th-, zoals bijv. thermometer en bibliotheek
- ... kan Franse leenwoorden spellen met é, zoals bijv. café
- ... kan Franse leenwoorden spellen met -eau, zoals bijv. bureau
- ... kan Franse leenwoorden spellen met ou, zoals bijv. journaal

↓
DLE
40

- ... kan woorden waarbij je -zju hoort, spellen met -ge, zoals bijv. garage
- ... kan woorden schrijven met een Griekse y, zoals bijv. gymnastiek
- ... kan woorden schrijven met een trema, zoals bijv. ruïne

Voorbeeld inzetten van de thuistaal

LEERLIJN

Spelling

"Je kunt taal op verschillende niveaus beschouwen. Die niveaus samen vormen ons taalsysteem. Zo kunnen we nadruk leggen op de klank de betekenis, de woordvorming, het zinsverband, het gebruik en de spelling. Bij taalbeschouwing bestuderen we dit taalsysteem. Kennis van ons taalsysteem is nodig om taalvaardig te worden.

Een onderdeel van taalbeschouwing is taalverzorging. Hierbij gaat het om kennis over spellingsregels, interpunctie en het gebruik van hoofdletters." (bron: SLO ⓘ)

**Beginsituatie bepalen
Ga bij de leerling na ...**

- Kan de leerling lezen en spellen in de thuistaal of andere taal?
- Is de leerling bekend met een alfabetisch schrift en/of Latijns schrift?
- Wat zijn verschillen en overeenkomsten tussen de thuistaal en Nederlands in klanken en schrift? ⓘ

Hoe gebruik ik de leerlijn Spelling? ⓘ

Let op: toewerken naar de referentieniveaus ⓘ

DLE

De DLE-cirkels bij de doelen zijn geen harde normen, maar handvatten om bijpassende leerstof en toetsen te kiezen. ⓘ

De leerling ...

Voorwaardelijke doelen ⓘ

- ... begrijpt dat er een relatie bestaat tussen grafemen en klanken in de thuistaal en/of het Nederlands
- ... kan een pen hanteren
- ... kan letters schrijven in blokletters en/of verbonden schrift

Minimum doelen ⓘ

- ... kan aangeboden klanken van het Nederlands herkennen en onderscheiden ⓘ ⓘ ⓘ
- ... kan klanken in korte gesproken woorden in de juiste volgorde analyseren zoals t/a/s, b/oo/m, eventueel met ondersteuning (klappen, blokjes)
- ... kan letters koppelen aan aangeboden klanken van het Nederlands
- ... kan frequente woorden het type MKM met korte klank spellen zoals in pen en kin
- ... kan frequente woorden het type MKM met lange klank spellen zoals in boom en aap

Streefdoelen
alle leerlingen

↓
DLE
5

... kan frequente woorden met medeklinker-clusters van het type MMKMM spellen zoals in krant en staart, eventueel met ondersteuning (geldt ook voor volgende doelen)

... kan frequente woorden met medeklinkerclusters van het type MMMKM en MKMMM medeklinkers spellen zoals in strik en dorst

↓
DLE
10

... kan samenstellingen spellen zoals in klimrek en balpen

... kan woorden met sch(r)- spellen zoals in school en schrift

... kan woorden met -ng en -nk spellen zoals in ring en bank

... kan frequente woorden met -eer, -oor en -eur spellen, eventueel met hulp contrasterende woorden om verschillen in klanken te benadrukken zoals deur - dun en keer - kin (geldt ook voor volgende doel)

... kan frequente woorden met -aai, -ooi en -oei spellen

... kan frequente woorden met ei/ij spellen

... kan woorden met -d of -t aan het eind spellen, eventueel met geheugensteun

↓
DLE
15

Extra
streefdoelen

↓
DLE
20

... kan gesproken verkleinwoorden spellen die eindigen op -je, -tje en -pje

... kan woorden met -ch en -cht spellen

... kan woorden met -uw, -eeuw, -ieuw spellen

... kan woorden spellen die beginnen met een onbeklemtoonde lettergreep zoals begin en geluk

... kan woorden met open lettergrepen spellen zoals a-pen

... kan woorden met gesloten lettergrepen spellen zoals pen-nen

... kan samenstellingen met -eer/ -oor/ eur/ -aai/ -ooi/ -oei/ -uw/ -eeuw/ -ieuw/ spellen zoals onweer, voordeur en rotzooi

... kan woorden spellen met -au /-ou-

↓
DLE
25

... kan woorden spellen met betekenisvolle klankgroepen zoals bijv. voet-bal

... kan woorden spellen met niet betekenisvolle klankgroepen zoals bijv. por-tier

... kan woorden bestaande uit 2 klankgroepen spellen met een kop- of staartstuk be- /ge- / ver / -e- / -ig / -lijk enz.

... kan woorden waarbij je -ie- hoort, spellen met -i-, zoals bijv. gitaar

... kan woorden spellen die beginnen met 's, zoals bijv. 's morgens

... kan woorden waarbij je -s- hoort, spellen met een -c-, zoals bijv. cent

... kan meervoudsvormen spellen met 's, zoals bijv. auto's

... kan woorden waarbij je -tsie hoort, spellen met -tie, zoals bijv. politie

... kan woorden waarbij je -k- hoort, spellen met -c-, zoals bijv. cactus

↓
DLE
30

... kan woorden waarbij je -ies hoort aan het eind van het woord, spellen met -isch, zoals bijv. logisch

... kan woorden waarbij je -ks- hoort, spellen met -x-, zoals bijv. taxi

... kan woorden waarbij je -sj- hoort aan het begin van het woord, spellen met ch-, zoals bijv. chef

... kan woorden spellen met -th-, zoals bijv. thermometer en bibliotheek

... kan Franse leenwoorden spellen met é, zoals bijv. café

... kan Franse leenwoorden spellen met -eau, zoals bijv. bureau

... kan Franse leenwoorden spellen met ou, zoals bijv. journaal

... kan woorden waarbij je -zju hoort, spellen met -ge, zoals bijv. garage

↓
DLE
40

... kan woorden schrijven met een Griekse y, zoals bijv. gymnastiek

... kan woorden schrijven met een trema, zoals bijv. ruïne

... kan woorden spellen met -air, zoals bijv. militair

... kan een koppelteken gebruiken bij samenstellingen met een klinkerbotsing, zoals bijv. mee-eten

... kan een koppelteken gebruiken bij samenstellingen bij woorden die iets extra's zeggen, zoals niet-roker

... kan een koppelteken gebruiken bij aardrijkskundige namen, zoals Zuid-Holland

... kan een koppelteken gebruiken bij samenstellingen met een afkorting, zoals bijv. wc-papier

... kan Franse leenwoorden met -oir spellen, zoals bijv. trottoir

... kan samenstellingen met een tussen-en spellen, zoals bijv. paardenbloem

... kan samenstellingen met een tussen-e spellen, zoals bijv. zonneshijn

... kan meervoudsvormen van woorden die eindigen op -ee met een trema spellen, zoals bijv. ideeën

- ... kan meervoudsvormen van woorden die eindigen op een beklemtoonde-ie met een trema spellen, zoals bijv. melodieën en categorieën
- ... kan meervoudsvormen van woorden die eindigen op een onbeklemtoonde -ie met een trema spellen, zoals bijv oliën en financiën
- ... kan woorden spellen met een Latijns voorvoegsel ad-, ab- of sub, zoals bijv. advertentie, absoluut en subjectief

Voorbeeld inzetten van de thuistaal

Versiedatum: maart 2026